

“Els musicals han de contenir una història d’amor potent perquè funcionin”

M*ar i cel* és la història d’uns pirates sarraïns i d’uns cristians tancats dins d’un vaixell perdut enmig del mar. Entre el capità del vaixell, Saïd, i la jove cristiana captiva, Blanca, sorgirà un amor insospitat, intens, però impossible. Pertanyen a dos mons enfrontats pel passat, per la religió i ho tenen tot en contra per bastir un futur conjunt. L’obra la va escriure Àngel Guimerà el 1888, i l’adaptació al musical és obra de Xavier Bru de Sala amb música d’Albert Guinovart.

—Quins objectius es va marcar a l’hora d’aixecar altra vegada el musical *Mar i cel*?

—Amb Dagoll Dagom és la tercera vegada que portem als escenaris *Mar i cel*. És el nostre muntatge més popular (ja l’han vist més d’un milió d’espectadors) i ens va semblar que era el que havíem de tornar a fer per celebrar els quaranta anys de la companyia. Sempre hem defensat que nosaltres fem teatre popular. I el patrimoni més important que tenim és el nostre repertori, que sempre hem mantingut viu i ara, en temps de crisi com els que vivim, ens va molt bé aquesta fórmula de recuperar les produccions fetes i combinar-les amb creacions noves. De fet, aquesta ha estat sempre la filosofia de la companyia.

—Certament: *Antaviana* es va estrenar el 1978 i es va reposar el 1985; *Nit de Sant Joan* es va estrenar el 1981 i es va reposar el 2010; *El Mikado* es va estrenar el 1986 i es va tornar a fer el 2005. I *Mar i cel* es va estrenar el 1988, es va reposar el 2004 i ara torna per tercera vegada. Quines novetats ofereix?

—La novetat principal és que canviem els dos actors principals, que és com canviar els ingredients d’una recepta: tot agafa un altre color, tot i ser el mateix plat. L’espectacle agafa una altra química. La parella protagonista és l’Ana San Martín, que ve de Galícia, i el gironí Roger Berruezo (que ja fou el protagonista

Entrevistem Joan Lluís Bozzo, la cara més visible de Dagoll Dagom, companyia que acaba de fer quaranta anys de vida i que ho celebra amb una nova versió del seu espectacle més popular i amb més èxit, el musical *Mar i cel*. Es farà al teatre Victòria de Barcelona, a partir del 20 de setembre.

de *Cop de rock*). Ella fa de Blanca i ell de Saïd. Altres novetats: també oferim un equip de so impressionant, com no havíem tingut mai, i hem creat un audiovisual que no existia, per donar un efecte d’espai màgic, que circumda el vaixell. Alhora, recuperem l’actor Pep Cruz fent de Joanot, que ja actuava l’any 1988.

—Amb quina intenció?

—Sincerament, era l’opció que més ens agradava. També repeteix en Xavi Fernández, que va participar a la versió de *Mar i cel* del 2004.

—Hi ha afegit un diàleg parlat extret directament del text original d’Àngel Guimerà. La raó?

—És un moment de màxim clímax, el moment en què en Saïd i la Blanca s’enamoren, quan canten “No estàs sola”, després del bes. Hi he afegit un petit diàleg que vaig trobar rellegant l’obra original d’Àngel Guimerà, perquè trobo que dona tota la dimensió romàntica de

l’obra. Quan el vaig rellegir em va emocionar. Vaig consultar-ho amb Xavier Bru de Sala, que va adaptar l’obra de Guimerà al format de musical, i li va semblar molt bé. Però l’espectacle és substancialment el mateix.

—Ens recorda la gènesi de *Mar i cel*? Era l’època que Bru de Sala havia adaptat el *Cyrano de Bergerac* per a la companyia de Josep Maria Flotats (que es va estrenar el 1985). I l’estrena de *Mar i cel*, el 1988, coincideix amb el centenari de la publicació de l’obra de Guimerà.

—Just després del *Cyrano*, Xavier Bru de Sala va adaptar el nostre *Mikado*. L’hi vam demanar perquè la traducció del *Cyrano* que havia fet ens havia agradat molt. Com que amb el *Mikado* ens vam entendre molt bé, de seguida li vam demanar que adaptés *Mar i cel*.

—I com va anar a parar a *Mar i cel* aquells anys vuitanta?

—Jo ja l’havia feta, parlada. Era l’any 1976, però teníem molt pocs mitjans i no va anar gaire bé. Anys després, quan buscàvem un text potent en la història de la literatura catalana per adaptar-lo al musical, tenint com a referència *Els miserables* i *El fantasma de l’òpera*, dos musicals estrenats el 1985, vaig proposar amb la boca petita a l’Anna Rosa Cisquella i al Miquel Periel el *Mar i cel*, i van pensar que podria funcionar. És clar, l’obra parla de lluita social, de religions diferents, d’un conflicte amorós... Costa trobar una altra obra d’aquesta potència en la literatura catalana, amb unes característiques similars, per adaptar al musical. Hem buscat molt, diria que ho hem llegit tot o gairebé tot: Rusiñol, Sagarra, Maragall...

—No heu trobat cap obra de característiques similars entre totes les que va escriure Josep Maria de Sagarra?

—M’he barallat amb *El Comte Arnau*, però no li he sabut trobar la manera de convertir-lo en un musical. No hem trobat l’espurna que hagi encès el procés creatiu.

—I Xavier Bru de Sala què hi diu?

—Ell està molt interessat en Verdaguier, però jo no ho acabo de veure. És que els musicals han de tenir una història d'amor potent perquè funcionin. És la raó per la qual no va funcionar el musical *Gaudi*. No tenia una història d'amor potent. I em temo que Verdaguier té una vida molt tremendista.

—Què té el gènere musical que gaudeix de tanta acceptació, que la gent no se'n cansa i que torna, que repeteix?

—Mentre el musical apel·la a la sensibilitat de les persones, el teatre de text apel·la a la intel·lectualitat. El musical és una forma de penetració global, i és més fàcil emocionar amb la música i no et demana una gran experiència prèvia. Una història potent amb música és una experiència total. És clar que la música ha de tenir una gran potència, també. Albert Guinovart va fer una música magnífica per a *Mar i cel*, i va remodelar la partitura al 2004.

—Per què ho va fer?

—La prova dels trenta anys és molt difícil de superar. Una novel·la, una pel·lícula, una obra de teatre..., si supera la barrera dels trenta anys, saps que envellirà bé. Hi ha moltes creacions que no aguanten bé el pas del temps, que no són prou sòlides, i que només responen als gustos del moment.

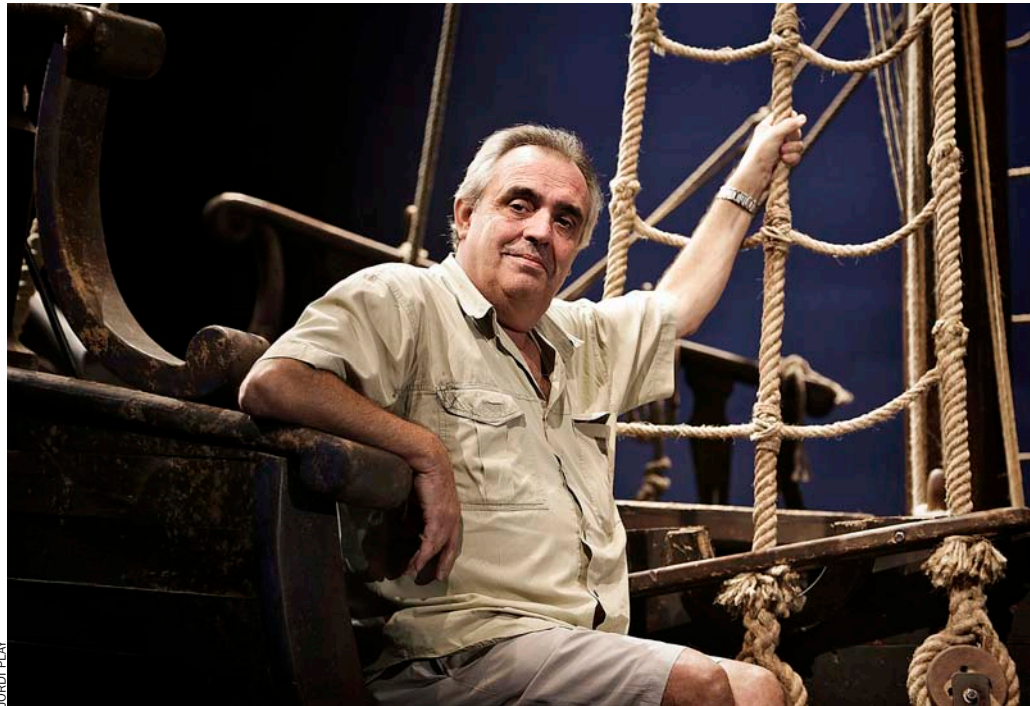
—Creieu que el públic respondrà a aquest *Mar i cel*, com en les dues ocasions anteriors?

—Tenim molta confiança amb *Mar i cel*, però patim també, perquè vivim temps de crisi i el teatre és un dels oficis prescindible. Les entrades són a preus raonables (de 29 a 46 euros), amb molt bones ofertes per a grups i escoles. A veure.

—Dagoll Dagom ha fet quaranta anys. El primer gran èxit de la companyia també era un projecte que sorgia d'una obra literària catalana: *Antaviana*, a partir dels contes de Pere Calders.

—Va ser el nostre gran cop de fortuna. Ens va convertir en una companyia, ens va obrir les portes dels teatres de tot Espanya. A més, *Antaviana* va revaloritzar l'obra i la figura de Pere Calders, que estava molt oblidada. Va ser un gran fenomen cultural. Va posar color a la vida cultural catalana.

—Després va arribar *Nit de Sant Joan*, amb la música de Jaume Sisa.

Joan Lluís Bozzo, a l'escenari de *Mar i cel*.

—Tot el que hem fet ha estat una persecució del teatre popular i la captació de públic nou.

—Què entèn per teatre popular?

—Anar a plaça i poder recomanar l'obra a la senyora que et ven el peix: “Vingui que s'ho passarà bé, i vingui amb el marit i la filla, també!”. Si no podem fer això amb una de les nostres propostes, és que no està ben pensada i no ens interessa.

—I a la dècada dels vuitanta va arribar *Glups!*

—Va ser la primera vegada que vam col·laborar amb Joan Vives, com a director musical, i ens ha acompanyat des de llavors.

—I en la memòria del públic de teatre també es conserva la bellesa estètica del *Mikado*.

—Vam treballar amb l'Isidre Prunés i la Montse Amenós, que van fer un treball magnífic (després construirien el vaixell de *Mar i cel*). I ara m'ado no com n'era de difícil la vida abans d'internet: al 1986 encara desconeixíem molt el Japó. Teníem accés a molt poca informació. Em sembla que en tot Barcelona només vam trobar dos o tres llibres que parlessin del Japó. Per sort nostra, dos anys abans havíem estat a Nova York. En aquell moment al Metropolitan vam poder veure el Grand Kabuki, la companyia imperial japone-

sa, amb quatre-cents anys d'història, on tot estava completament ritualitzat. Ens va impressionar molt. Entre el record que en guardàvem i les fotografies del programa de mà ens vam inspirar per construir l'escenografia, vestuari i maquillatge del *Mikado*.

—En quaranta anys el panorama teatral català també ha canviat molt. Quines assignatures pendents hi veu?

—El públic. Per exemple, el teatre no treu cap mena de profit del fenomen turístic. S'ha multiplicat molt l'oferta, però els teatres tenen una ocupació del 50%. Això no és saludable. Com deia Hitchcock, referint-se al cinema, però que és completament aplicable al teatre: “El cinema són quatre-cents butaques per omplir”. I una altra assignatura pendent: que de la mateixa manera que es dona suport a la dramaturgia catalana, encarregant als dramaturgs contemporanis obres que després es representen al Teatre Nacional de Catalunya (projecte T6), caldria fer el mateix amb la dramaturgia musical, perquè hi ha autors fent musicals i propostes d'aquest gènere que són boníssimes. Proposaria encarregar musicals a dramaturgs i compositors contemporanis. Ens enduriem grates sorpreses.

Montserrat Serra